

Motion

1979/80:97

av Mårten Werner

med anledning av propositionen 1979/80:2 med förslag till sekretesslag m. m.

I propositionen 1979/80:2 läggs fram förslag till ny sekretesslag. I 9 kap. 17 § i lagförslaget stadgas sekretess i bl. a. utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål, "för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs". Med "skada" torde förstås ekonomisk skada, medan "men" torde avse skada av ideell natur.

Sekretessen enligt nämnda lagrum är inte "kvalificerad", dvs. den ingår inte i de fall av "uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt", som anges i 16 kap. och som medför ansvar på tryckfrihetsförordningens område för brott mot tystnadsplikt. Sekretessen, tystnadsplikten, får sålunda i detta fall vika för den s. k. meddelarfriheten. Vid förundersökning i brottmål får den misstänktes namn och diverse personliga uppgifter om honom utlämnas till massmedia av åklagaren.

I själva verket är det bara i ett begränsat antal fall, som verklig sekretess är föreskriven genom att fallen angivits i 16 kap. I de övriga fallen i lagförslaget är tystnadsplikten alltså endast illusorisk. Den sätts ur spel av att uppgifter fritt får lämnas till massmedia. Man frågar sig vad det tjänar för syfte att stadga tystnadsplikt beträffande en uppgift, som får basuneras ut i alla tidningar, i radio och TV. Den fiktiva tystnadsplikten i alla dessa fall kunde slopas.

Det kan sägas att meddelarfriheten är av stor betydelse för insynen i myndigheters förfaranden, för en fri debatt och för en riktig samhällsinformation. Men det är lika klart att den kan användas som ett vapen mot en enskild, som redan är i underläge gentemot myndigheterna. Den kan användas av "skjutjärnsjournalister" och skandalskrivare, som inte i främsta rummet syftar till kritisk samhällsbevakning utan mera till att öka tidningsupplagorna genom t. ex. braskande rubriker om namngivna personer, som av en eller annan anledning blivit föremål för förundersökning.

För meddelarfrihet talar det faktum att pressen hittills i stort sett visat sig ansvarskännande i dessa hänseenden, att pressens opinionsnämnd (PO) verkar i den enskildes intresse, och att genmälesrätt finns. Men det måste anses otillfredsställande att den enskildes rätt till skydd för sin personliga integritet läggs i händerna på pressen, som ju måste styras även av kommersiella hänsyn. Om inte journalisten känner sitt ansvar batar det föga med dementier och reprimander från PO. Publicitetsskadan är ett faktum,

och den misstänkte är i viss mån redan dömd, även om förundersökningen friar honom.

Lagförslaget synes alltså gå för långt i omtanke om pressens rätt till information och insyn. Pressen är dock en maktfaktor i samhället och har alla vapen på sin sida i förhållande till den enskilda människan. För att värna om den enskildes rätt till integritet, om hans rätt till likhet inför lagen, även om han råkar vara en nyhetsmässigt intressant person, bör *reell* tystnadsplikt åläggas vederbörande myndighet under pågående förundersökning i brottmål, såvitt avser den misstänktes namn och övriga uppgifter, som kan identifiera honom. Det torde sällan vara motiverat av ett allmänt intresse att namn och personuppgifter offentliggörs, innan beslut om åtal fattas.

Det bör ankomma på utskottet att utarbeta erforderliga författningsändringar.

Med hänvisning till vad i motionen anförts hemställs

- att riksdagen beslutar att utlämnande av namn och personuppgifter
- beträffande misstänkt under förundersökning i brottmål
- undantas från meddelarfriheten och hänförs till brott mot
- "kvalificerad" tystnadsplikt enligt 16 kap. i lagförslaget.

Stockholm den 5 november 1979

MÅRTEN WERNER (m)

